

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä

22 päivänä marraskuuta 1988

Lausunto n:o 8

Lakivaliokunnalle

Lakivaliokunta on 11 päivänä marraskuuta 1988 päivätyllä kirjeellään pyytänyt perustuslakivaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 96 laeiksi vakuutusyhtiölain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylitarkastaja Paula Hollmén sosiaali- ja terveystoimesteriöstä, varatuomari Pekka Rantanen Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry:stä, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki ja professori Ilkka Saraviita.

Käsiteltävään asian lähinnä valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan vakuutusyhtiölakiin lisättäviksi säännökset ulkomaalaisten oikeudesta omistaa suomalaisen vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia. Esityksen mukaan ulkomaalaisella olisi oikeus omistaa vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia enintään määrä, joka vastaa kahta viidesosaa vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta. Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestykseen olisi otettava asiaa koskevat määräykset ja kyseiset osakkeet tai takuusuudet olisi varustettava ulkomalaisomistuksen sallivalla merkinnällä. Lisäksi ulkomaalaisten äänioikeus yhtiökokouksessa olisi rajoitettu enintään neljäsosaan muiden osakkaiden kokouksessa käytettävissä olevasta äänimäärästä.

Lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lainmuutos ehdotetaan käsiteltäväksi valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa tavallisessa sääntämisjärjestyksessä. Esityksen mukaan

perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttäminen ei ole tarpeen, koska lainmuutos ei huononna suomalaisen osakkaan perustuslain mukaisia oikeuksia esimerkiksi yhtiön omaisuuteen. Osakkeiden edelleenluovutusoikeuden rajoittaminen vain suomalaiselle ei ole perustuslain takaaman oikeuden rajoittamista.

Valiokunnan kannanotot

Ensimmäisen lakiehdotuksen tarkoituksena on valtiosääntöoikeudellisesti arvioiden rajoittaa Suomen kansalaisen oikeutta luovuttaa omistamiaan suomalaisen vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia ulkomaalaiselle. Kysymyksessä on osakkeenomistajan eli hallitusmuodon 6 §:ssä turvatun suomalaisen omistajan luovutuskompetenssin tai hänen määräämisvaltansa rajoittaminen. Rajoitus ei koske vain tulevaisuudessa hankittavia vaan jo nyt omistettuja osakkeita tai takuusuuksia.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan omistajan käyttövapautta voidaan rajoittaa tavallisella lailla, jos rajoitus ei loukkaa omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön.

Lakiehdotus, jonka taustalla on tärkeä yleinen etu, ei estä omistajaa käyttämästä hyväksyen kotimaisia markkinoita, vaan ainoa rajoitus on se, että ostaja ei saa olla laissa tarkoitettu ulkomaalainen. Tällainen rajoitus ei valiokunnan käsityksen mukaan estä omistajaa käyttämästä omaisuuttaan normaalilla tavalla. Ehdotettu rajoitus ei myöskään estä omaisuuden käyttämistä kohtuullisella tavalla, koska kotimaisilla ja ulkomaisilla markkinoilla ei ole ainakaan lain säätämisen ajankohtana sääntämisjärjestykseen vaikuttavalla tavalla merkittävää eroa, eikä käyttörajoitus näin ollen merkit-

se olennaisten varallisuusarvojen menetystä. Mitä tulee omistajan mahdollisuuteen käyttää omaisuuttaan järkevällä tavalla, valiokunta katsoo, että jo voimassa olevat samantyyppiset ulkomaalaisomistusrajoitukset huomioon ottaen ehdotettu uudistus ei tältäkin kannalta arvioituna loukkaa Suomen kansalaisen hallitusmuodossa turvattua omaisuudensuojaa.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös ensimmäisen lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen ja arvioinut ehdotuksen taannehtivuuden merkitystä. Hallitusmuodon 6 § turvaa

ainoastaan Suomen kansalaisen omaisuuden, minkä vuoksi ehdotetulla taannehtivalla säännöksellä ulkomaalaisiin kohdistuvana ei ole vaikutusta lain säätämisyjärjestykseen.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan käsitellä valtioväijärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskiewicz, varapuheenjohtaja Alho, jäsenet Anttila, Häkämies, Jansson, Kekkonen, Laitinen,

Lamminen, Männistö, Niinistö, Ollila, Pohjola, Pokka, Puisto ja Vistbacka sekä varajäsen Vuoristo.